

Hovedvægten i det ovenfor omtalte atlas ligger i det kultur-geografiske stof, den historiske, erhvervsmæssige, befolkningsmæssige og politiske udvikling med særlig hensyntagen til de ændringer, de to verdenskrige har forårsaget. Værket er meget stateligt; det rummer 68 kortblade, 12 tavler med fotografier, navnlig af bebyggelse, et bilag med 4 store kort i målestokken 1:300 000 af områdets vestlige del samt en vældig litteraturliste, der er inddelt på den måde, at hvert enkelt blad har sin særlige bibliografi. Den kartografiske behandling af den politiske og erhvervsmæssige udvikling rækker tilbage til den tidlige Middelalder og indeholder en del originale forsknings-resultater, men er for de ældres vedkommende fortrinsvis bygget på tidligere undersøgelser. Derimod er analysen af befolkningsudviklingen i tiden efter 1910 for en væsentlig del et primært arbejde, der dog også har hentet stof i de omtalte kortværker fra de senere år.

Med ganske særlig interesse studerer man kortene nr. 35–41, der behandler flygtningeproblemet efter 1945, for så vidt som det angår bortvandringen fra østlige områder til Vest-Tyskland. Om denne vældige folkevandring eksisterer allerede en stor litteratur og en nogenlunde detaljeret statistik, men den her givne kartografiske behandling tilvejebringer et overskueligt og klart billede af de stedfundne forskydninger.

Der er ikke tvivl om, at dette atlasværk vil finde udstrakt anvendelse. Det er udarbejdet med stor omhu og under ledelse af fornemme repræsentanter for tysk geografi – og, frem for alt, det behandler et område, der idag mere end nogensinde er i befolkningsmæssig, økonomisk og politisk bevægelse.

Niels Nielsen.

The Times Atlas of the World. Vol. I–V. Edited by John Bartholomew. The Times Publishing Co. Ltd., London, 1955–1960. 32 × 50 cm.

Den nye udgave af det berømte Times Atlas, der første gang udkom i 1899, og hvis udgave fra 1922 har spillet og stadig spiller en betydelig rolle som topografisk atlas, er inddelt i 5 bind, indeholdende ialt 122 kort og 255 sider navnelister med ialt ca. 200.000 navne.

Man har lagt et enormt arbejde i redaktionen og udførelsen af denne nye udgave, der på mange måder repræsenterer en nydannelse inden for britisk kartografi. Man har i videst muligt omfang søgt kontrol og lokalt medarbejde fra institutter og videnskabsmænd fra hele Jorden, og resultatet er blevet et vel ajourført og fuldt moderne atlas, der vil få stor anvendelse, dels som håndbog og dels som grundlag for mindre atlasværker til en række forskellige formål.

Med særlig opmærksomhed studerer man kortene over Sovjet-Unionens område, fordi korttegningen her, navnlig efter krigen, har gjort så store fremskridt, at de ældre fremstillinger ikke længere er brugbare. Man får et indtryk af de vældige befolknings- og erhvervs-forskydninger i dette område, specielt i Ukraine og i de stater, der omfattes af regionen Turan. Men næsten overalt i verden sporer man den vækst i vor topografiske detailkundskab, der er en følge af de tekniske fremskridt og af behovet for detaljeret, topografisk viden.

Kortene er meget smukt udført; farverne er behagelige og så forskellige, at relieffet kommer godt frem; dette gælder også ocean-kortene,

blandt hvilke f. eks. kortene over Det Indiske Ocean og over Stillehavet er vel udført og stærkt virkende.

Hovedopgaven er klart fastholdt, nemlig at give et navneatlas med så meget af terræn, trafik og bebyggelse, som det er teknisk gør ligt. Almene oversigtskort til fysisk og human geografi findes kun i beskedent omfang, og antallet af specialkort er ligeledes begrænset. Der er udført et meget stort og krævende arbejde ved udvælgelsen af navnene.

Man må lykønske den store gruppe af mænd, navnlig i Skotland og England, som står bag dette kæmpearbejde, og der er grund til også at udtale en tak til alle de institutioner over hele Jorden, der har bidraget til, at Times Atlas har fået en helt ny skikkelse, et stort, nyt stof og en vel gennemarbejdet gennemgang af krigens og efterkrigstidens kortlægningsarbejder, der har øget vor kundskab om verdenstopografien i et omfang, som aldrig før er set.

Niels Nielsen.

Oxford Economic Atlas of the World. 2. udgave. Oxford University Press, Oxford 1959. 20 × 26 cm. 128 + 152 sider. 42 sh.

Oxford Regional Economic Atlas: The Middle East and North Africa. Oxford University Press, Oxford 1960. 20 × 26 cm. 135 s. 42 sh.

Den nye udgave af det fortrinlige Oxfordatlas er bygget over samme læst som førsteudgaven. Der indledes med en kort kartografisk fremstilling af klima, jordbundsforhold etc. Derefter følger hovedafsnittet, en kartografisk-statistisk gennemgang af produktion og handel – med data for de vigtigste råvarer og industriprodukter. Dette afsnit munder ud i nogle konkluderende betragtninger over befolkningens mængde og produktiv indsats. Atlassets sidste del er viet den regionale statistik og er således en art forkortet »Statesman's Yearbook« med oplysninger om de enkelte staters areal, befolkningens mængde, landbrug, industri, handel og transport.

Atlas af denne type er nyttige opslagsværker, når de som dette er vel-disponerede og teknisk set vel udførte. På den anden side forældes de fremsatte oplysninger om mængder jo hurtigt, fordi produktion og handel ændrer sig fra år til år. De fleste kort er udarbejdede på basis af statistik fra årene 1953–55 og beskriver således forlængst passerede stadier. Denne indvending har vel især gyldighed over for oplysningerne om mineralproduktionen – mineraloljeproduktionen er således vokset med henimod 8% årligt i de senere år, og produktionens geografiske fordeling har tilmed været underkastet betydelige ændringer (til eks. i USSR). Derfor er oplysninger om oljeproduktion og oljereserver i 1952 og 1957 næppe særlig relevante idag. Den samme indvending kan rettes mod det regionale stof – for ting som produktion, handel og indkomst i de enkelte lande ændres jo ligeledes hastigt.

Derimod tør man nok rose redaktionen for dens grundige bearbejdning af emner som i almindelighed ligger uden for et »produktionsatlas«' rammer, det gælder således sammenligningen mellem produktionen i de industrialiserede egne af verden og produktionen i de såkaldte underudviklede dele af vor klode. Men det gælder også den grundige redegørelse for atomenergiens muligheder.

Det andet af de to Oxford atlas behandler det Mellemste Østens og Nordafrikas erhvervsgeografi – og er således nr. 2 i en serie af bebudede